YHTEISÖJEN ENSIMMÄISEN OIKEUSASTEEN
TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (toinen jaosto)
14 päivänä helmikuuta 2006 *

Yhdistetyissä asioissa T-376/05 ja T-383/05,

TEA-CEGOS, SA, kotipaikka Madrid (Espanja), ja

Services techniques globaux (STG) SA, kotipaikka Bryssel (Belgia),

edustajinaan asianajajat G. Vandersanden ja L. Levi,

kantajina asiassa T-376/05,

GHK Consulting Ltd, kotipaikka Lontoo (Yhdistynyt kuningaskunta), edustajinaan asianajajat M. Dittmer ja J.-E. Svensson,

kantajana asiassa T-383/05,

* Oikeudenkäyntikieli: ranska.

vastaan

Euroopan yhteisöjen komissio, asiamiehinään M. Wilderspin ja G. Boudot, prosessiosoite Luxemburgissa,

vastaajana,

jossa ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuinta vaaditaan kumoamaan ensinnäkin 12.10.2005 tehdyt komission päätökset, joilla on hylätty tarjoukset, joita kantajat olivat tehneet "EuropeAid/119860/C/SV/multi-Lot 7" -nimisessä tarjouspyyntömenettelyssä, ja toiseksi kaikki muut päätökset, joita komissio on tehnyt samassa tarjouskilpailussa 12.10.2005 tehtyjen päätösten perusteella,

EUROOPAN YHTEISÖJEN ENSIMMÄISEN
OIKEUSASTEEN TUOMIOISTUIN (toinen jaosto),

toimien kokoonpanossa: jaoston puheenjohtaja J. Pirrung sekä tuomarit N. J. Forwood ja S. S. Papasavvas,

kirjaaja: hallintovirkamies C. Kristensen,

ottaen huomioon kirjallisessa käsittelyssä ja 12.1.2006 pidetyssä istunnossa esitetyn,

on antanut seuraavan

tuomion

Asiaa koskevat oikeussäännöt

1 Komission ulkoisiin toimiin liittyviä palveluhankintoja koskevien sopimusten tekomenettelyihin sovelletaan Euroopan yhteisöjen yleiseen talousarvioon sovellettavasta varainhoitoasetuksesta 25 päivänä kesäkuuta 2002 annetun neuvoston asetuksen (EY, Euraton) N:o 1605/2002 (EYVL L 248, s. 1; jäljempänä varainhoitoasetus) IV osaston toisen osan säännöksiä sekä varainhoitoasetuksen soveltamissäännöistä 23 päivänä joulukuuta 2002 annetun komission asetuksen (EY, Euratom) N:o 2342/2002 (EYVL L 357, s. 1; jäljempänä soveltamissäännöt) toisen osan III osaston säännöksiä.

2 Varainhoitoasetuksen 94 artiklassa, joka on otettu Euroopan yhteisöjen talousarviosta rahoitetuista ulkoisiin toimiin liittyvistä sopimuksentekomenettelyistä annettujen käytännön ohjeiden 2.3.3 kohtaan (jäljempänä käytännön ohjeet), säädetään seuraavaa:

"Hankintamenettelyn ulkopuolelle suljetaan ehdokas tai tarjoaja, joka kyseisen hankintamenettelyn yhteydessä:

a) on jäävi;

b) on syyllistynyt väärien tietojen antamiseen ilmoittaessaan hankintaviranomaiselle hankintamenettelyyn osallistumista varten vaadittuja tietoja tai ei ole toimittanut vaadittuja tietoja."

3 Soveltamissääntöjen 146 artiklan 3 kohdan sanamuoto on seuraava:

"Osallistumishakemukset ja tarjoukset, joista puuttuu tarjouskilpailuasiakirjoissa vaadittuja olennaisia osia tai jotka eivät täytä niissä asetettuja erityisvaatimuksia, hylätään.

Arviointikomitea voi kuitenkin pyytää ehdokasta tai tarjoajaa täydentämään hakemustaan valintakelpoisuuden ja kelpoisuusvaatimusten täyttämättömyyden osoittavien todisteiden osalta tai esittämään tarvittavat todisteet komitean esittämässä määräajassa."

4 "EuropeAid/119860/C/SV/multi-Lot 7" -niminen tarjouspyyntömenettely koski useita puitesopimuksia, joilla otettiin lyhytaikaisesti palvelukseen asiantuntijoita, joiden tehtävänä oli antaa teknistä apua yhteisön ulkopuolelle suunnattua tukea saaville kolmansille maille (jäljempänä tarjouskilpailu), ja sen yhteydessä julkaistun tarjouspyyntöilmoituksen 13 artiklassa määrättiin, että luonnolliset henkilöt ja oikeushenkilöt (mukaan lukien samaan oikeudelliseen ryhmittymään kuuluvat oikeushenkilöt) saivat esittää vain yhden hakemuksen riippumatta siitä, missä muodossa ne osallistuivat tarjouskilpailuun (erillisenä oikeudellisena yksikkönä taikka ehdokkaana olevan ryhmittymän päänä tai osakkaana). Mikäli luonnollinen henkilö tai oikeushenkilö (mukaan lukien samaan oikeudelliseen ryhmittymään kuuluvat oikeushenkilöt) esittäisi enemmän kuin yhden hakemuksen, kaikki hakemukset, joihin tämä henkilö (ja samaan oikeudelliseen ryhmittymään kuuluvat oikeushenkilöt) olisi osallistunut, hylättäisiin.

5 Ehdokkaiden ja tarjoajien täytettävänä olleessa ilmoituslomakkeessa mainittiin nimenomaisesti niitä koskenut velvollisuus ilmoittaa, kuuluivatko ne johonkin "yritysryhmään tai verkostoon".

6 Tarjoajille annettujen ohjeiden 14 artiklassa täsmennettiin, että jokaiselle valitulle tarjoajalle ilmoitettaisiin valinnasta kirjeitse. Lisäksi siinä määrättiin, että ennen kuin sopimuksen tekevä viranomainen allekirjoittaisi puitesopimuksen valitun tarjoajan kanssa, tämän pitäisi esittää täydentäviä asiakirjoja osoittaakseen ilmoitustensa paikkansapitävyyden. Siltä varalta, että tarjoaja ei kykenisi esittämään tarvittavia asiakirjoja 15 kalenteripäivän kuluessa tarjouskilpailun tuloksen tiedoksi antamisesta tai osoittautuisi, että se oli antanut virheellisiä tietoja, siinä määrättiin, että tarjouskilpailun tuloksen katsottaisiin olevan mitätön. Tällaisessa tapauksessa sopimuksen tekevä viranomainen sai tehdä puitesopimuksen toisen tarjoajan kanssa tai peruuttaa tarjouspyyntömenettelyn.

7 Tarjoajille annettujen ohjeiden 16 artiklassa määrättiin, että tarjoajat, joiden mielestä tarjouspyyntömenettelyn aikana tehdystä virheestä tai muusta sääntöjenvastaisuudesta oli aiheutunut niille vahinkoa, voivat tehdä valituksen, johon toimivaltaisen viranomaisen piti vastata 90 päivän kuluessa.

Asian tausta

8 Komissio aloitti tarjouskilpailun julkaisemalla 9.7.2004 tarjouspyyntöilmoituksen Euroopan unionin virallisessa lehdessä (EUVL 2004, S 132).

9 TEA-CEGOS-niminen konsortio (jäljempänä TEA-CEGOS Consortium) ilmoitti halunsa osallistua tarjouskilpailuun. TEA-CEGOS, SA valittiin kyseisen konsortion pääyksiköksi konsortion osallistuessa tarjouspyyntömenettelyyn. Myös Services techniques globaux (STG) SA on TEA-CEGOS Consortiumin jäsen ja suorittaa sille tekniseen hallinnointiin liittyviä palveluja ja rahoituspalveluja.

10 Osallistumishakemusten esittämisvaiheessa TEA-CEGOS Consortiumin eri jäsenet antoivat tarjouspyyntöilmoituksen vaatimusten mukaisesti ilmoituksen siitä, että ne eivät olleet käytännön oppaan 2.3.3 kohdassa kuvattuja poissulkemisperusteita vastaavassa tilanteessa. Danish Institute for Human Rights (jäljempänä DIHR), joka on TEA-CEGOS Consortiumin jäsen, toimitti 18.8.2004 komissiolle asiakirjan, jossa todettiin, että DIHR:llä oli oma hallitus mutta että se kuului laajempaan eli Danish Centre for International Studies and Human Rights -nimiseen organisaatioon (jäljempänä Centre), jossa sen kumppanina oli Danish Institute for International Studies (jäljempänä DIIS), joka oli perustettu 6.6.2002 annetulla Tanskan lailla, jolla oli perustettu myös Centre ja DIHR.

11 Englannin oikeuden mukaan perustettu yhtiö GHK Consulting Ltd kuuluu konsortioon (jäljempänä GHK Consortium), jonka jäseninä on eri yhteisöjä, mukaan lukien DIIS. GHK Consulting valittiin GHK International Ltd -nimisen yksikkönsä välityksellä GHK Consortiumin pääyksiköksi tarjouspyyntömenettelyä varten. DIIS ilmoitti 29.9.2004 hakemusta jättäessään, että se ei kuulunut mihinkään ryhmittymään eikä verkostoon.

12 TEA-CEGOS Consortium kutsuttiin 17.12.2004 päivätyllä sähköpostiviestillä ja 31.12.2004 päivätyllä kirjeellä osallistumaan tarjouskilpailuun erän nro 7 osalta. DIHR ilmoitti tarjouspyyntömenettelyn tämän vaiheen aikana uudelleen kuuluvansa suurempaan organisaatioon eli Centreen, johon kuului toinenkin laitos eli DIIS. Myös GHK Consortium hyväksyttiin tarjoajaksi erän nro 7 osalta.

13 TEA-CEGOS ja GHK International saivat tietää 20.5.2005 päivätyistä kirjeistä, että niiden konsortioiden tarjoukset, joihin ne kuuluivat, oli hyväksytty erän nro 7 osalta. Kyseisissä kirjeissä täsmennettiin, että sopimukset lähetettäisiin konsortioille allekirjoitettaviksi sillä edellytyksellä, että ne esittäisivät näytön siitä, että ne eivät olleet käytännön oppaan 2.3.3 kohdassa kuvattuja poissulkemisperusteita vastaavassa tilanteessa. Kantajat esittivät komissiolle asiakirjat, joita ne pitivät tältä osin merkityksellisinä.

14 Komissio pyysi 22.6.2005 päivätyllä faksilla TEA-CEGOSia selittämään DIHR:n ja Centren välistä yhteyttä sekä sen mahdollista itsenäisyyttä viimeksi mainittuun nähden ja kehotti myös GHK Internationalia toimittamaan selvityksiä DIIS:n oikeudellisesta asemasta.

15 TEA-CEGOS Consortium toimitti 23.6.2005 komissiolle DIHR:n kirjeen, jossa tämä selitti toimintaansa. GHK International lähetti 24.6.2005 faksitse komissiolle DIIS:ää koskevia selvennyksiä.

16 TEA-CEGOS Consortium vastasi komission 27.6.2005 puhelimitse esittämään lisätäsmennyksien toimittamista koskeneeseen uuteen pyyntöön lähettämällä sille samana päivänä jäljennöksen Centren perustamisesta 6.6.2002 annetusta Tanskan laista sekä muistion, jossa selitettiin kyseisen lain asian kannalta merkityksellisiä osia ja Centren ja DIHR:n välistä yhteyttä, ja Centren hallintojohtajan kirjeen.

17 TEA-CEGOS Consortium toimitti 14.7.2005 komissiolle myös Tanskan ulkoasiainministerin julkilausuman, jossa tämä vahvisti, että DIHR ja DIIS olivat itsenäisiä yksiköitä Centren sisällä.

18 Komissio ilmoitti 18.7.2005 päivätyillä kirjeillä (jäljempänä 18.7.2005 tehdyt päätökset) TEA-CEGOS Consortiumille ja GHK Consortiumille, että sen päätökset hyväksyä niiden tarjoukset perustuivat virheellisiin tietoihin, joita sille oli annettu tarjouspyyntömenettelyn aikana, ja että niiden ehdokkuus ja tarjous piti uusien tietojen perusteella hylätä.

19 TEA-CEGOS Consortium esitti 22. ja 25.7.2005 komissiolle, että DIHR:n ja DIIS:n ei voitu katsoa kuuluvan samaan oikeudelliseen ryhmittymään tarjouspyyntöilmoituksen 13 artiklassa tarkoitetulla tavalla, ja muistutti siitä, että se oli jo heti tarjouspyyntömenettelyn alusta lähtien ilmoittanut DIHR:n kuuluvan Centreen. Komissio ilmoitti 27.7.2005 vastaanottaneensa 22.7.2005 päivätyn kirjeen ja täsmensi, että sen sisältö tutkittaisiin perusteellisesti.

20 EuropeAidin verkkosivuilla julkaistua erän nro 7 osalta hyväksyttyjen tarjoajien luetteloa muutettiin 25.7.2005 siten, että kyseisten kahden konsortion nimet eivät olleet enää siinä.

21 TEA-CEGOS ja STG ilmoittivat komissiolle 8.9.2005 lainvastaisuuksista, jotka niiden mielestä rasittivat 18.7.2005 tehtyjä päätöksiä, ja vaativat sitä näin ollen tarkastelemaan niitä uudelleen mahdollisimman nopeasti. Komissio ilmoitti niille 13.9.2005 päivätyllä kirjeellä, että uudelleentarkastelu oli meneillään ja että se oli esittänyt Centrelle useita kysymyksiä ja kehottanut sitä esittämään asiakirjoja, jotka voisivat tukea sen antamia vastauksia.

22 TEA-CEGOS ja STG toistivat 14.9.2005 toivomuksensa siitä, että ne saisivat nopean vastauksen komission lopullisesta kannasta. Komissio ilmoitti niille 21.9.2005 odottavansa Centreltä tiettyjä tietoja, jotka olisivat tarpeen, jotta se kykenisi

antamaan ratkaisun menettelyn lopputuloksesta, ja lupasi ilmoittaa niille mahdollisimman nopeasti päätöksestä, jonka se tekisi.

23 Centre vastasi komission kysymyksiin 23.9.2005 päivätyllä sähköpostiviestillä ja 26.9.2005 päivätyllä faksilla ja toimitti tälle myös useita asiakirjoja vastaustensa tueksi. GHK International lähetti 26.9.2005 komissiolle kirjeen tukeakseen Centren antamia vastauksia.

24 TEA-CEGOS ja STG lähettivät 27.9.2005 ja 5.10.2005 komissiolle kaksi kirjettä, joissa muun muassa korostettiin kyseisten kahden laitoksen itsenäisyyttä. Ne korostivat kirjeissä sitä, että ainoat syyt, joiden vuoksi sopimuksen tekemisestä tehdyt päätökset voitiin peruuttaa, olivat tarjoajille annettujen ohjeiden 14 artiklassa mainitut perustelut, joissa viitattiin käytännön ohjeiden 2.3.3 kohtaan. Ne lisäsivät, että TEA-CEGOS Consortium ei ollut vastuussa minkään tietojen puuttumisesta eikä se ollut antanut virheellisiä tietoja.

25 TEA-CEGOS ja STG pyysivät 11.10.2005 komissiolta tietoja siitä, oliko se omaksunut tarjouspyyntömenettelyn osalta lopullisen kannan, ja kehottivat samalla sitä olemaan tekemättä sopimuksia samaan aikaan, kun se tekisi päätökset tarjouskilpailun osalta. Komissio ilmoitti niille, että se oli juuri tekemässä päätöstä.

26 Komissio vahvisti 12.10.2005 yhtäältä TEA-CEGOS Consortiumille ja toisaalta GHK Consortiumille osoittamillaan kahdella päätöksellä 18.7.2005 tehdyt päätökset ja hylkäsi kyseisten konsortioiden tarjoukset (jäljempänä riidanalaiset päätökset).

Asian käsittelyn vaiheet ja asianosaisten vaatimukset

27 TEA-CEGOS ja STG nostivat ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen kirjaamoon 13.10.2005 toimittamallaan kannekirjelmällä kanteen asiassa T-376/05.

28 TEA-CEGOS ja STG esittivät ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen kirjaamossa 14.10.2005 rekisteröidyllä erillisellä asiakirjalla välitoimihakemuksen, jossa vaadittiin ensinnäkin kyseisessä asiassa riidanalaisen päätöksen täytäntöönpanon lykkäämistä ja toiseksi kaikkien muiden komission saman tarjouskilpailun yhteydessä kyseisen päätöksen perusteella tekemien päätösten täytäntöönpanon lykkäämistä. Komissio määrättiin ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen presidentin 14.10.2005 antamalla määräyksellä lykkäämään "EuropeAid/119860/C/SV/multi-Lot 7" -nimistä tarjouskilpailua siihen saakka, kunnes annettaisiin määräys, jolla välitoimihakemukseen annettaisiin lopullinen ratkaisu. Asianosaisten 26.10.2005 päättävän tuomarin ehdottaman toimenpiteen perusteella keskenään tekemän sopimuksen vuoksi edellä mainittu 14.10.2005 annettu määräys peruutettiin ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen presidentin 13.12.2005 antamalla määräyksellä. TEA-CEGOSin ja STG:n välitoimihakemus poistettiin ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen rekisteristä ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen presidentin 11.1.2006 antamalla määräyksellä, jossa määrättiin myös siitä, että oikeudenkäyntikuluista päätettäisiin myöhemmin.

29 GHK Consulting nosti ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen kirjaamoon 20.10.2005 toimittamallaan kannekirjelmällä kanteen asiassa T-383/05 ja vaati asian käsittelemistä nopeutetussa menettelyssä ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen työjärjestyksen 76 a artiklan mukaisesti. Komissio ilmaisi 7.11.2005 suostumuksensa tähän vaatimukseen.

30 GHK Consulting esitti ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen kirjaamossa 20.10.2005 rekisteröidyllä erillisellä asiakirjalla välitoimihakemuksen, jossa se vaati ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuinta ensinnäkin tässä asiassa tehdyn päätöksen sekä sen perusteella toisten tarjoajien osalta tehtyjen myöhempien päätösten

täytäntöönpanon lykkäämistä ja toiseksi määräämään välitoimista kyseisten päätösten vaikutusten lykkäämiseksi. GHK Consulting ilmoitti ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimelle työjärjestyksen 99 artiklan mukaisesti ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen kirjaamoon 16.12.2005 toimitetulla kirjelmällä luopuvansa välitoimihakemuksestaan. GHK Consultin välitoimihakemus poistettiin ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen rekisteristä 11.1.2006 annetulla ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen presidentin määräyksellä ja samalla määrättiin, että oikeudenkäyntikuluista päätettäisiin myöhemmin.

31 GHK Consulting vaati ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen kirjaamoon 20.10.2005 toimittamassaan kirjeessä asioiden T-376/05 ja T-383/05 yhdistämistä. Komissio ilmoitti 28.10.2005 ja TEA-CEGOS ja STG 8.11.2005, etteivät ne vastustaneet asioiden yhdistämistä.

32 GHK Consulting vaati ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen kirjaamoon 31.10.2005 toimittamassaan kirjeessä oikeudenkäyntikielen muuttamista ranskan kieleksi mutta varasi itselleen oikeuden käyttää tarpeen mukaan englantia kirjallisessa ja suullisessa käsittelyssä. Komissio ilmoitti 7.11.2005, ettei se vastustanut ehdotettua oikeudenkäyntikielen vaihtamista.

33 TEA-CEGOS, STG et GHK Consulting vaativat ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen kirjaamoon 3.11.2005 toimittamassaan kirjeessä, että niille annettaisiin mahdollisuus jättää asiakirja-aineistoon pääasian kanteen yhteydessä asiakirjoja, joita ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen presidentti oli pyytänyt välitoimihakemuksen yhteydessä järjestetyssä istunnossa. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen toisen jaoston puheenjohtaja hyväksyi tämän vaatimuksen 4.11.2005 sillä edellytyksellä, että kyseiset asiakirjat toimitettaisiin ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen kirjaamoon englanninkielisinä viimeistään 1.12.2005.

34 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen toinen jaosto päätti 8.11.2005 hyväksyä ensinnäkin nopeutettua menettelyä asiassa T-383/05 koskeneen hakemuksen ja toiseksi oikeudenkäyntikielen vaihtamista koskeneen vaatimuksen siten kuin GHK Consulting oli esittänyt.

35 Asiat T-376/05 ja T-383/05 yhdistettiin ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen toisen jaoston puheenjohtajan 10.11.2005 antamalla määräyksellä kirjallista käsittelyä, suullista käsittelyä ja tuomion antamista varten.

36 Komissio vaati ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen kirjaamoon 30.11.2005 toimittamassaan kirjeessä, että asiassa T-376/05 annettaisiin ratkaisu nopeutetussa menettelyssä työjärjestyksen 76 a artiklan nojalla. TEA-CEGOS ja STG ilmoittivat 1.12.2005 suostumuksensa tähän vaatimukseen. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen toinen jaosto päätti 6.12.2005 hyväksyä asian T-376/05 nopeutettua käsittelyä koskeneen hakemuksen.

37 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin päätti esittelevän tuomarin kertomuksen perusteella aloittaa suullisen käsittelyn. Asianosaisten lausumat ja vastaukset ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen esittämiin kysymyksiin kuultiin 12.1.2006 pidetyssä istunnossa.

38 Kantajat vaativat, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin

– kumoaa riidanalaiset päätökset

– kumoaa kaikki muutkin päätökset, joita komissio on tehnyt tarjouskilpailun yhteydessä riidanalaisten päätösten perusteella ja

– velvoittaa komission korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

39 Komissio vaatii, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin

– hylkää kanteen ja

– velvoittaa kantajat korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

Oikeudellinen arviointi

40 Asian T-376/05 kantajat esittävät kanteensa tueksi neljä perustetta. Kantajat väittävät ensimmäisessä kanneperusteessaan komission rikkoneen ensinnäkin tarjouspyyntöilmoituksen 13 artiklaa ja toiseksi tarjoajille annettujen ohjeiden 14 artiklaa. Kantajat väittävät toisessa kanneperusteessaan komission laiminlyöneen perusteluvelvollisuutensa sekä loukanneen oikeusvarmuuden periaatetta, minkä lisäksi se on kantajien mukaan tehnyt ilmeisen arviointivirheen tarjouspyyntöilmoituksen 13 artiklan soveltamisen osalta. Kantajat arvostelevat kolmannessa kanneperusteessaan komissiota hyvän hallinnon periaatteen loukkaamisesta ja huolellisuusvelvoitteen laiminlyönnistä. Lisäksi kantajat väittävät neljännessä kanneperusteessaan komission loukanneen luottamuksensuojan periaatetta. Koska toinen kanneperuste ratkaisee suureksi osaksi sen, millainen ratkaisu on annettava muiden kanneperusteiden osalta, se on tutkittava ensin.

41 Asian T-383/05 kantaja esittää vain yhden kanneperusteen, joka koskee tarjouspyyntöilmoituksen 13 artiklan soveltamisen rikkomista, ja myös tämä peruste tutkitaan edellä mainitun toisen perusteen yhteydessä.

Toinen kanneperuste, joka koskee perusteluvelvollisuuden laiminlyöntiä, ilmeistä arviointivirhettä ja oikeusvarmuuden periaatteen loukkaamista

Asianosaisten lausumat

42 TEA-CEGOS ja STG korostavat, että tarjouspyyntöilmoituksen 13 artiklassa suljetaan pois sellaisten "luonnollisten henkilöiden ja oikeushenkilöiden" ehdokkuudet, jotka jättävät useita tarjouksia samasta erästä, mukaan lukien "oikeushenkilöt, jotka kuuluvat samaan oikeudelliseen ryhmittymään". Yhteisön oikeudessa sen enempää kuin tarjouskilpailun yhteydessä toimitetuissa asiakirjoissakaan ei kuitenkaan määritellä millään tavoin "oikeudellisen ryhmittymän" käsitettä. GHK Consulting arvioi, että tarjouksen poissulkeminen tarjouspyyntöilmoituksen 13 artiklassa tarkoitetulla tavalla on tällaisen määritelmän puuttuessa mahdollista ainoastaan siinä tapauksessa, että yksiköt kuuluvat samaan konserniin eli ovat saman emoyhtiön määräysvallassa tai toistensa määräysvallassa. GHK Consulting väittää kuitenkin, että tässä tapauksessa DIHR ja DIIS ovat itsenäisiä, niillä on omat säännöt ja ne kumpikin tavoittelevat omia päämääriään, kun Centre on puolestaan perustettu edistämään näiden kahden laitoksen hallintoa. Ainoastaan niiden hallintopalvelut ovat yhteisiä, koska niitä hoitaa Centre, joka saa korvauksen vastikkeeksi suorittamistaan palveluista. Lisäksi TEA-CEGOS ja STG väittävät komission tehneen ilmeisen arviointivirheen, kun se ei ole ottanut huomioon sitä, että kummallakin laitoksella oli omat varansa.

43 TEA-CEGOS ja STG katsovat komission muuttaneen tulkintaansa "oikeudellisen ryhmittymän" käsitteestä, koska se totesi ensi kertaa 18.7.2005 tehdyissä päätöksissä, että itsenäisyyttä koskevalla perusteella ei ollut enää merkitystä ja että riitti, että DIHR oli rakenteellisesti osa Centreä, mikä näkemys on vahvistettu riidanalaisissa päätöksissä siten oikeusvarmuuden periaatteen vastaisesti.

44 TEA-CEGOS ja STG muistuttavat, että tarjouspyyntöilmoituksen 13 artiklan päämääränä on välttää intressiristiriitoja sellaisten henkilöiden välillä, jotka voisivat joko suoraan tai erikseen kilpailla useaan kertaan samasta sopimuksesta ja olla siten kilpailutilanteessa puitesopimuksen tai sittemmin erillisten sopimusten osalta. Mikäli siis DIHR ja DIIS eivät olisi itsenäisiä Centreen nähden ja tarvitsisivat Centren ennakkohyväksymisen sopimuksen tekemiseen, niiden välillä saattaisi olla intressiristiriita. Tässä tapauksessa TEA-CEGOS ja STG katsovat, että kunkin yksikön menettely voidaan katsoa ainoastaan sen eikä muiden menettelyksi, joten Centre ja nämä kaksi laitosta eivät voi muodostaa yhtä taloudellista yksikköä (asia T-325/01, DaimlerChrysler v. komissio, tuomio 15.9.2005, Kok. 2005, s. II-3319, 218 ja 219 kohta). Komissio ei näin ollen voi katsoa, että näiden kahden laitoksen kuuluminen Centreen estäisi tehokkaan kilpailun puitesopimuksen täytäntöönpanosta niiden välillä, kuten se on tässä tapauksessa katsonut. Sen tapauksen varalta, että tarjouspyyntöilmoituksen 13 artiklan määräyksissä ei edellytetä intressiristiriitojen tutkimista, TEA-CEGOS ja STG arvioivat, että on katsottava, että tämä artikla on ilmeisen suhteeton ja riittämätön tavoiteltuun päämäärään eli tarjoajien välisten intressiristiriitojen välttämiseen nähden.

45 Komissio myöntää, että "oikeudellisen ryhmittymän" käsitettä ei ole määritelty tarjouspyyntöilmoituksen 13 artiklassa. Tämä käsite on kuitenkin yleinen, ja sen avulla voidaan kattaa hyvin erilaisia tilanteita, ja komissio arvioi niitä konkreettisesti antaessaan ratkaisun oikeudellisen ryhmittymän olemassaolosta. Se muistuttaa, että tarjouspyyntöilmoituksen 13 artiklassa toistetaan varainhoitoasetuksen yleisempi säännös eli kyseisen asetuksen 94 kohta, jossa säädetään nimenomaisesti, että intressiriitatilanteessa olevat ehdokkaat on hylättävä. Tässä tapauksessa komissio vetoaa siihen, että kyseisten kahden laitoksen kuuluminen Centreen vaikeuttaa niiden välistä tehokasta kilpailua, koska niillä on läheiset asiantuntemusalueet ja niiden toimivallan alat voivat olla päällekkäisiä. Lisäksi 13 artikla on riittävän selkeä, kun siinä kielletään kuuluminen samaan oikeudelliseen ryhmittymään ja otetaan siten käyttöön rakenteellinen peruste.

46 Komissio katsoo, että kantajien väitteet, jotka koskevat oikeusvarmuuden periaatteen loukkaamista ja perusteluvelvollisuuden laiminlyöntiä, ovat perusteettomia.

Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointi asiasta

47 Ensinnäkin on todettava perustelujen puuttumista koskevan väitteen osalta, että syyt, joiden vuoksi komissio on hylännyt kantajien tarjoukset, ilmenevät selvästi riidanalaisten päätösten perusteluista.

48 Vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan perusteluvelvollisuuden laajuus riippuu kyseessä olevan toimen luonteesta ja siitä asiayhteydestä, jossa se on tehty. Perusteluista on selkeästi ja yksiselitteisesti ilmettävä toimielimen päättely siten, että niille, joita toimenpide koskee, selviävät sen syyt, jotta he voivat puolustaa oikeuksiansa, ja että yhteisöjen tuomioistuimet voivat tutkia toimenpiteen laillisuuden (asia C-350/88, Delacre ym. v. komissio, tuomio 14.2.1990, Kok. 1990, s. I-395, 15 ja 16 kohta ja asia T-217/01, Forum des migrants v. komissio, tuomio 9.4.2003, Kok. 2003, s. II-1563, 68 kohta).

49 Tässä tapauksessa riidanalaisissa päätöksissä mainitaan nimenomaisesti, että kyseisten kahden konsortion tarjoukset olivat tarjouspyyntöilmoituksen 13 artiklan vastaisia siltä osin kuin DIIS ja DIHR kuuluivat samaan oikeudelliseen ryhmittymään, ja näiden seikkojen perusteella komissio saattoi tehdä tällaisen päätelmän, kun ne oli lisäksi mainittu kyseisissä päätöksissä. Lisäksi on korostettava, että riidanalaiset päätökset on tehty komission 18.7.2005 tekemiensä päätösten jälkeen ja kantajia kuultuaan suorittaman perusteellisen uudelleentarkastelun päätteeksi. Näin ollen kantajat olivat tietoisia komission kysymyksistä, jotka koskivat näiden kahden laitoksen ja Centren välisen yhteyden laatua. Tätä väitettä ei siis voida hyväksyä.

50 Toiseksi on muistutettava riidanalaisia päätöksiä rasittavaa ilmeistä arviointivirhettä koskevan väitteen osalta, että komissiolla on laaja harkintavalta huomioon otettavien seikkojen osalta sen päättäessä tarjouskilpailun ratkaisemisesta ja että ensimmäisen

oikeusasteen tuomioistuimen valvonnan on rajoituttava sen tarkastamiseen, että menettelysääntöjä ja perusteluvelvollisuutta on noudatettu ja että asiassa ei ole tehty ilmeistä arviointivirhettä eikä käytetty harkintavaltaa väärin (asia T-145/98, tuomio ADT Projekt v. komissio, tuomio 24.2.2000, Kok. 2000, s. II-387, 147 kohta ja asia T-169/00, Esedra v. komissio, tuomio 26.2.2002, Kok. 2002, s. II-609, 95 kohta).

51 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin korostaa, että tarjouspyyntöilmoituksen 13 artiklassa kiellettiin se, että samaan oikeudelliseen ryhmittymään kuuluvat yhteisöt osallistuisivat samoihin tarjouskilpailuihin esimerkiksi konsortion jäseninä, jotta vältettäisiin intressiristiriidat tai kilpailun vääristyminen tarjoajien välillä. Tästä kiellosta ilmenee, että tarjouksen pätevyyden edellytyksenä oli tarjouspyyntöilmoituksen 13 artiklan noudattaminen, ja komissiolla oli laaja harkintavalta tehdä ratkaisut sekä tarjouskilpailun perusteella tehtävään sopimukseen sovellettavien sääntöjen sisällöstä että niiden soveltamisesta. Tätä artiklaa on siten sovellettava siinäkin tapauksessa, että kyseisen artiklan rikkominen havaitaan vasta tarjouspyyntömenettelyn myöhäisessä vaiheessa.

52 Näiden seikkojen perusteella tässä tapauksessa on tärkeää ratkaista, onko komissio tehnyt ilmeisen arviointivirheen katsoessaan, että DIIS ja DIHR kuuluivat samaan oikeudelliseen ryhmittymään. Tätä tarkoitusta varten on muistutettava siitä, että koska säädöksissä tai oikeuskäytännössä ei ole oikeudellisen ryhmittymän määritelmää, jossa vahvistettaisiin tällaisen ryhmittymän edellytykset, komissio oli antaessaan ratkaisun tarjouspyyntöilmoituksen 13 artiklan soveltamisedellytysten täyttymisestä velvollinen tekemään tapauskohtaisen tutkimuksen siten, että se otti kaikki asiaan vaikuttavat seikat huomioon.

53 Kun komissio on nyt käsiteltävässä asiassa katsonut, että kyseessä oli oikeudellinen ryhmittymä, sen on näin ollen pitänyt ratkaista se, olivatko asianomaiset yksiköt rakenteellisesti sidoksissa Centreen, sillä tämä seikka saattaisi aiheuttaa intressiristiriidan tai tarjoajien välisen kilpailun vääristymisen vaaran, vaikka toiset seikat

saattaisivatkin tukea rakenteellisia yhteyksiä koskevaa tutkimusta, kuten seikat, jotka liittyvät asianomaisten yksiköiden itsenäisyyden asteeseen ja joita asianosaiset ovat pitäneet "toiminnallisena edellytyksenä".

54 Tässä tapauksessa riidanalaisista päätöksistä ilmenee, että komissio on katsonut DIIS:n ja DIHR:n kuuluvan oikeudellisesti Centreen ja olevan siten osa samaa organisaatiota. Se on päätellyt 6.6.2002 annetun Tanskan lain perusteella sekä Centren ja kyseisten kahden laitoksen sääntöjen perusteella, että DIIS ja DIHR eivät olleet Centrestä erillisiä oikeudellisia yhteisöjä, ja todennut, että Centre muun muassa hoiti näiden kahden laitoksen yhteisen hallinnon, minkä lisäksi ne olivat edustettuina Centren hallituksessa.

55 Kun tarkastellaan aluksi laitosten kuulumista rakenteellisesti Centreen, asiakirja-aineistosta ja erityisesti Centren sääntöjen 1 §:n 2 momentista ilmenee, että se koostuu kahdesta itsenäisestä yksiköstä eli DIIS:stä ja DIHR:stä ja että nämä kaksi laitosta ja Centre jakavat samat tilat.

56 Kuten komissio on todennut riidanalaisissa päätöksissä molempien laitosten hallinnon osalta, Centren yhtiöjärjestyksen 2 §:ssä ilmoitetaan, että se "hoitaa molempien laitosten yhteisen hallinnon rahoituksen, henkilöresurssien, yhteisten palvelujen hallinnoinnin sekä yhteisen kirjaston osalta". Siten hallintopalvelut, kuten palkkojen maksun ja laskujen hallinnoinnin hoitaa Centre, joka saa molemmilta laitoksilta erikseen korvauksen vastikkeeksi tarjoamistaan palveluista, ja sen tehtävänä on myös vastaanottaa maksut, joita laitoksille suoritetaan.

57 Kuten komissio on niin ikään todennut riidanalaisissa päätöksissä, laitosten ja Centren hallituksen välillä on lisäksi yhteys, koska DIIS ja DIHR nimittävät Centren hallituksen tietyt jäsenet (6.6.2002 annetun Tanskan lain 5 §:n 3 momentti). Näkemystenvaihto näiden kahden laitoksen tulevista liiketoiminnallisista strate-

gioista voidaan siten käydä tällä organisaation korkealla tasolla. Tätä yhteyttä vahvistaa se asiakirja-aineistosta niin ikään ilmenevä seikka, että Centren hallitus käsittelee molempien laitosten operatiiviset ennusteet.

58 Edellä esitetyn perusteella näiden kahden laitoksen on katsottava kuuluvan rakenteellisesti samaan oikeudelliseen ryhmittymään. Komissio ei ole näin ollen tehnyt ilmeistä arviointivirhettä soveltaessaan tarjouspyyntöilmoituksen 13 artiklaa, koska tämä rakenteellinen yhteenkuuluvuus on riittävä indisio siitä vaarasta, että tarjoajien välinen kilpailu vaarantuu tai että niille syntyy jopa intressiristiriitoja. Lisäksi on todettava, että toiminnalliseen edellytykseen kuuluvien seikkojen huomioon ottamisella ei kyseenalaisteta komission tältä osin esittämää arviointia.

59 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin toteaa toiseksi toiminnallisesta edellytyksestä eli laitosten itsenäisyydestä Centreen nähden, että Centren vaikutusvalta rajoittaa jossain määrin laitosten taloudellista itsenäisyyttä. Kuten asiakirja-aineistosta nimittäin ilmenee, DIIS ja DIHR rahoitetaan osittain Centrelle annetuista julkisista varoista, jonka on jaettava niistä 80 prosenttia DIIS:lle ja 20 prosenttia DIHR:lle. Lisäksi DIIS:n sääntöjen 4 ja 15 §:ssä todetaan, että se "toimii [Centren] alaisuudessa" ja että "[Centren] yksikkönä toimivan laitoksen tilit tarkastaa 'Rigsrevisor'". Samoin Centren hallituksen on hyväksyttävä DIHR:n tilit.

60 Kantajat korostavat laitosten itsenäisen päätöksentekovallan osalta sitä, että laitosten hallitukset ovat itsenäisiä Centreen nähden. Tämä väite ei kuitenkaan riitä kumoamaan toteamusta, jonka mukaan DIIS ja DIHR kuuluvat samaan oikeudelliseen ryhmittymään, koska kuuluminen tähän ryhmittymään ei välttämättä merkitse sitä, että eri oikeudellisilla yksiköillä, jotka toimivat rinnakkain samassa ryhmittymässä, ei voisi olla itsenäistä päätöksentekovaltaa.

61 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin toteaa kantajien väitteestä, jonka mukaan komissio olisi laiminlyönyt ottaa huomioon sen, että laitosten varat olivat erilliset, että kantajat eivät ole kyenneet esittämään todisteita, jotka voisivat osoittaa, että komissio olisi menetellyt virheellisesti todetessaan riidanalaisissa päätöksissä, että laitosten varat kuuluivat Centrelle. Lisäksi se, että komissio arvioi, että laitokset eivät olleet oikeushenkilöitä, ei merkitse ilmeistä arviointivirhettä, joka olisi johtanut tarjouspyyntöilmoituksen 13 artiklan virheelliseen soveltamiseen. On näet ensinnäkin todettava, että riidanalaisissa päätöksissä ei missään tapauksessa nojauduta siihen, etteivät ne olisi oikeushenkilöitä, sillä tätä seikkaa ei ole missään vaiheessa mainittu niissä. Toiseksi, ja kuten komissio on osoittanut oikeudellisesti riittävällä tavalla kirjelmissään, vaikka oletettaisiin, että laitokset olisivat erillisiä oikeushenkilöitä, tarjouspyyntöilmoituksen 13 artiklan soveltaminen oli perusteltavissa DIIS:n ja DIHR:n kuulumisella Centreen.

62 Näin ollen komissio ei ole tehnyt ilmeistä arviointivirhettä nojautuessaan lähinnä rakenteelliseen edellytykseen. Se, että se on saattanut aluksi pyytää tietoja, jotka liittyvät toiminnalliseen edellytykseen, ja on sittemmin ottanut huomioon rakenteellisen edellytyksen, ei voi muuttaa tätä toteamusta, koska komissio on tehnyt perusteellisen selvityksen nyt käsiteltävään asiaan liittyvistä seikoista ennen tarjouspyyntöilmoituksen 13 artiklan soveltamista.

63 Näin ollen väite, jonka mukaan komissio olisi loukannut oikeusvarmuuden periaatetta päättäessään valita rakenteellisen edellytyksen, on perusteeton. Myöskään tarjouspyyntöilmoituksen 13 artiklan poistaminen myöhemmistä tarjouspyyntöilmoituksista ei vaikuta nyt käsiteltävän asian ratkaisuun, koska säädöksen tai päätöksen lainmukaisuutta on arvioitava säädöksen antamisen tai päätöksen tekemisen ajankohtana olemassa olleiden tosiseikkojen ja oikeudellisten seikkojen perusteella (yhdistetyt asiat 15/76 ja 16/76, Ranska v. komissio, tuomio 7.2.1979, Kok. 1979, s. 321, Kok. Ep. IV, s. 311, 7 kohta; asia C-449/98 P, IECC v. komissio, tuomio 17.5.2001, Kok. 2001, s. I-3875, 87 kohta ja yhdistetyt asiat T-177/94 ja T-377/94, Altmann ym. v. komissio, tuomio 12.12.1996, Kok. 1996, s. II-2041, 119 kohta).

64 Kantajat ovat todenneet tarjouspyyntöilmoituksen 13 artiklan väitetystä suhteettomuudesta ja riittämättömyydestä istunnossa, että tarjouspyyntöilmoituksen 13 artiklan soveltamisala oli liian laaja, koska se kykeni kattamaan tilanteita, joissa rakenteellisesta yhteenkuuluvuudesta ei voisi aiheutua mitään intressiristiriitoja. Tältä osin on todettava, että kun otetaan huomioon komission laaja harkintavalta ja tarve vahvistaa tarjouspyyntöilmoituksessa etukäteen selviä ja ymmärrettäviä sääntöjä, komissio ei ole ylittänyt harkintavaltaansa ilmeisellä tavalla päättäessään tarjouspyyntöilmoituksen 13 artiklan sisällöstä ja soveltaessaan sitä kantajien tarjouksiin. Se ei ole varsinkaan ylittänyt tämän harkintavaltansa rajoja määrätessään kyseisessä 13 artiklassa, että oikeushenkilöiden kuuluminen samaan oikeudelliseen ryhmittymään aiheuttaisi niiden jättämisen tarjouskilpailun ulkopuolelle.

65 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin huomauttaa vielä, että yhteisöjen tuomioistuin on katsonut yhdistetyissä asioissa C-21/03 ja C-34/03, Fabricom, 3.3.2005 antamassaan tuomiossa (Kok. 2005, s. I-1559, 36 kohta), että ehdokasta tai tarjoajaa ei voida automaattisesti sulkea pois tarjouspyyntömenettelystä ilman että sillä on ollut mahdollisuus ilmaista näkemystään syistä, joilla tämä poissulkeminen on perusteltu.

66 Nyt käsiteltävässä asiassa on todettava, että komissio antoi käyttäessään laajaa harkintavaltaansa kantajille mahdollisuuden selittää yksityiskohtaisesti ja useaan kertaan kyseisten kahden laitoksen ja Centren välistä yhteyttä ennen kuin se päätteli, että nämä kaksi laitosta kuuluivat rakenteellisesti samaan oikeudelliseen ryhmittymään, ja sovelsi tarjouspyyntöilmoituksen 13 artiklaa. Kantajien lopullisesta jättämisestä tarjouspyyntömenettelyn ulkopuolelle päätettiin siis vasta sen jälkeen kun niillä oli ollut mahdollisuus esittää näkemyksensä DIIS:n ja DIHR:n välisistä yhteyksistä. Komissio ei ole näin ollen soveltanut automaattisesti tarjouspyyntöilmoituksen 13 artiklan määräyksiä. Nyt käsiteltävään asiaan liittyvät olosuhteet siis poikkeavat niistä olosuhteista, joiden perusteella annettiin tuomio edellä mainitussa asiassa Fabricom. Kantajien väite, jonka mukaan tarjouspyyntöilmoituksen 13 artikla olisi suhteeton tai riittämätön, on siten hylättävä.

67 Kun otetaan huomioon se, että DIIS ja DIHR kuuluvat rakenteellisesti Centreen, komissio ei ole edellä esitetyn perusteella tehnyt ilmeistä arviointivirhettä eikä loukannut oikeusvarmuuden periaatetta katsoessaan, että nämä kaksi laitosta kuuluivat samaan oikeudelliseen ryhmittymään, ja soveltaessaan tarjouspyyntöilmoituksen 13 artiklaa. Toinen kanneperuste on siis hylättävä.

Ensimmäinen kanneperuste, joka koskee tarjouspyyntöilmoituksen 13 artiklan ja tarjoajille annettujen ohjeiden 14 artiklan rikkomista

Asianosaisten lausumat

68 TEA-CEGOS ja STG muistuttavat, että tarjoajille annettujen ohjeiden 14 artiklan nojalla puitesopimuksen allekirjoittaminen tarjoajan kanssa edellytti sellaisten täydentävien asiakirjojen toimittamista, jotka osoittaisivat tarjoajan tarjouspyyntömenettelyn aikana antamien ilmoitusten paikkansapitävyyden. Sopimuksen tekemisestä tehty päätös olisi siten voitu todeta mitättömäksi ainoastaan siinä tapauksessa, että valittu tarjoaja ei olisi kyennyt esittämään tällaisia asiakirjoja tai olisi toimittanut virheellisiä tietoja tarjouspyyntömenettelyn aikana.

69 Ne korostavat, että TEA-CEGOS Consortium on tässä tapauksessa ensinnäkin 20.5.2005 päivätyssä kirjeessä esitetyn pyynnön mukaisesti (ks. edellä 13 kohta) toimittanut vaaditut asiakirjat 15 kalenteripäivän kuluessa eikä toiseksi ole antanut mitään virheellisiä tietoja, koska DIHR:n kuuluminen Centreen mainittiin jo osallistumishakemuksessa. TEA-CEGOS ja STG väittävät näin ollen, että tarvittavat todisteet on toimitettu asianmukaisesti tarjoajille annettujen ohjeiden 14 artiklaa noudattaen. Lisäksi TEA-CEGOS ja STG katsovat, että tarjouspyyntöilmoituksen 13 artiklaa ei olisi saanut soveltaa sen jälkeen, kun sopimuksen tekemisestä oli tehty päätös. Ainoat perustelut, joilla päätös sopimuksen tekemisestä olisi voitu peruuttaa, olivat tarjoajille annettujen ohjeiden 14 artiklassa, jossa viitataan käytännön ohjeiden 2.3.3 kohtaan, esitetyt perustelut.

70 Komissio kiistää kantajien esittämien väitteiden paikkansapitävyyden. Sen mukaan 20.5.2005 päivättyjä kirjeitä ei voida rinnastaa päätöksiin, joilla sopimuksen tekemisestä kantajien kanssa olisi lopullisesti päätetty, koska sopimuksen tekeminen edellytti sellaisten asiakirjojen toimittamista, jotka osoittaisivat sen, että kantajat eivät olleet poissulkemisperusteita vastaavassa tilanteessa. Komissio katsoo, että toimitetuista asiakirjoista ilmeni, että kantajat eivät olleet noudattaneet tarjouspyyntöilmoituksen 13 artiklaa.

Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointi asiasta

71 On korostettava, että 20.5.2005 tehdyissä päätöksissä ilmoitettiin nimenomaisesti, että puitesopimuksen allekirjoittaminen edellytti kantajien esittämää näyttöä siitä, että niitä eivät koskeneet mitkään käytännön ohjeiden 2.3.3 kohdassa mainituista poissulkemisperusteista. Lisäksi tarjoajille annettujen ohjeiden 14 artiklan sanamuodostakin ilmenee, että valittujen tarjoajien tehtävänä oli osoittaa ilmoitustensa paikkansapitävyys. Sopimuksen tekeminen edellytti siis sellaisten asiakirjojen toimittamista, jotka osoittaisivat kantajien tarjousta jättäessään antamien tietojen paikkansapitävyyden, ja komission varmistumista siitä, että tarjouspyyntöilmoituksen 13 artiklaa oli noudatettu.

72 Kuten edellä on todettu (51 kohta), 13 artiklan noudattaminen oli näet kaikkien tarjousten pätevyyden edellytyksenä, ja komissio sai soveltaa tätä artiklaa menettelyn myöhäisessäkin vaiheessa, ainakin siihen ajankohtaan saakka, kunnes edellisessä kohdassa mainitut todisteet oli tutkittu. Näin ollen kantajien väite, jonka mukaan tarjouspyyntöilmoituksen 13 artiklaa ei voitu soveltaa sen jälkeen, kun päätös sopimuksen tekemisestä oli tehty, on perusteeton.

73 Ensimmäinen kanneperuste on siten hylättävä.

Kolmas kanneperuste, joka koskee hyvän hallinnon periaatteen loukkaamista ja huolellisuuden puuttumista

Asianosaisten lausumat

74 TEA-CEGOS ja STG muistuttavat siitä, että komissio tiesi jo osallistumishakemusten perusteella, että DIHR kuului Centreen. Mikäli komissiolla oli kysymyksiä DIHR:n Centreen kuulumisen merkityksestä, sen olisi pitänyt esittää niitä TEA-CEGOS Consortiumille tarjouspyyntömenettelyn aikana eikä sen jälkeen kun se oli päättänyt tehdä sopimuksen sen kanssa. Koska komissio ei ole menetellyt näin, se on loukannut hyvän hallinnon periaatetta. Sen olisi pitänyt myös vastata TEA-CEGOS Consortiumin 22. ja 25.7.2005 päivättyihin kirjeisiin, minkä se teki vasta TEA-CEGOSin pyynnöstä. Niiden mielestä on siis tuomittava huolettomuus, jolla komissio on toiminut, ja tämä asenne ilmenee ristiriitaisista tiedoista, joita sen internet-sivuilta löytyy erän nro 7 yhteydessä valittujen tarjoajien osalta.

75 Komissio korostaa, että vaikka DIHR oli ilmoittanut sen ja DIIS:n välisestä yhteydestä, DIIS ei ollut antanut tämänsuuntaista ilmoitusta. Hallinnollisen menettelyn yhteydessä käyttöön otettu tietojärjestelmä ei näin ollen kyennyt havaitsemaan mahdollista tarjouspyyntöilmoituksen 13 artiklan rikkomista. Sen jälkeen kun kolmas osapuoli oli varoittanut komissiota DIHR:n ja DIIS:n välisen yhteyden olemassaolosta, komissio oli siis ryhtynyt toimenpiteisiin esittämällä kantajille tätä seikkaa koskevia kysymyksiä. Komissiota ei siis voida syyttää mahdollisesta huolellisuuden puuttumisesta. Komissio väittää lisäksi vastanneensa nopeasti kantajien 22. ja 25.7.2005 ja 27.7.2005 esittämiin pyyntöihin ja todenneensa niille muun muassa aikomuksensa ottaa niiden huomautukset huomioon ja ilmoittaa mahdollisimman nopeasti siitä, mihin toimenpiteisiin se ryhtyisi niiden perusteella.

Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointi asiasta

76 Oikeuskäytännöstä ilmenee, että yhteisön oikeusjärjestyksessä annettuihin takeisiin kuuluu muun muassa toimivaltaisen toimielimen velvoite tutkia huolellisesti ja puolueettomasti kaikki käsiteltävänä olevan tapauksen kannalta merkitykselliset seikat (asia C-269/90, Technische Universität München, Kok. 1990, s. I-5469, Kok. Ep. XI, s. I-485, 14 kohta; asia T-44/90, La Cinq v. komissio, tuomio 24.1.1992, Kok. 1992, s. II-1, 86 kohta ja asia T-70/99, Alpharma v. neuvosto, tuomio 11.9.2002, Kok. 2002, s. II-3495, 182 kohta). Komission on lisäksi tarjouspyyntömenettelyn jokaisessa vaiheessa huolehdittava siitä, että yhdenvertaisen kohtelun periaatetta ja vastaavasti kaikkien tarjoajien yhtäläisten mahdollisuuksien periaatetta noudatetaan (ks. vastaavasti asia C-496/99 P, komissio v. CAS Succhi di Frutta, tuomio 29.4.2004, Kok. 2004, s. I-3801, 108 kohta ja em. asiassa ADT Projekt v. komissio annetun tuomion 164 kohta).

77 Komissio on tässä tapauksessa ilmoittanut kantajille 20.5.2005, että niiden tarjoukset oli hyväksytty erän nro 7 osalta sillä edellytyksellä, että ne toimittaisivat asiakirjat, jotka osoittaisivat, että ne eivät olleet käytännön oppaan 2.3.3 kohdassa kuvattuja poissulkemisperusteita vastaavassa tilanteessa.

78 On todettava, että DIHR ilmoitti kuulumisestaan Centreen jo TEA-CEGOS Consortiumin osallistumishakemuksessa ja mainitsi niin ikään, että yksi sen kumppaneista oli DIIS. DIIS puolestaan ilmoitti, että se ei kuulunut mihinkään ryhmittymään eikä verkostoon. Mikäli DIIS todellakin katsoi, ettei se kuulunut mihinkään oikeudelliseen ryhmittymään, sen olisi pitänyt ilmoituslomakkeessa pyydettyjen tietojen perusteella ainakin ilmoittaa komissiolle, että se oli yhteydessä Centreen ja kuului siten verkostoon, koska Centren säännöissä määrättiin nimenomaisesti, että DIIS oli yksi sen yhteisöistä.

79 Vaikka DIIS:n ilmoitus on virheellinen, on todettava, että GHK Consortiumin jättämässä teknisessä tarjouksessa mainittiin konsortion eri jäsenten nimet ja DIIS mainittiin siinä kolmantena. Näin ollen komissio olisi kyennyt havaitsemaan sen, että DIIS:n ilmoitus ei pitänyt paikkaansa. Kuitenkaan se, että komissio huomasi laitosten kuulumisen Centreen vasta menettelyn myöhäisessä vaiheessa, ei vaikuta nyt käsiteltävän asian ratkaisuun, koska tässäkin vaiheessa GHK Consortiumin tarjous piti jättää kilpailun ulkopuolelle tarjouspyyntöilmoituksen 13 artiklan mukaisesti.

80 Joka tapauksessa tarjouspyyntömenettelyjen aikana annettujen tietojen eroavuuksiin liittyvät hankaluudet saattavat selittää sen, että komissio huomasi kuulumisen Centreen vasta sen jälkeen kun nämä kaksi tarjousta oli hyväksytty tietyin edellytyksin. Kantajilla oli näet vasta menettelyn tässä vaiheessa velvollisuus toimittaa asiakirjat, jotka osoittaisivat niiden alun perin antamien ilmoitusten paikkansapitävyyden. Tästä seuraa, että komissio ei ole loukannut hyvän hallinnon periaatetta, kun se on tuonut esiin kysymyksen laitosten kuulumisesta Centreen vasta sen jälkeen, kun GHK Consortiumin tarjous oli hyväksytty ehdollisesti.

81 Komission käyttäytymisestä tarjouspyyntömenettelyn jälkeen on todettava, että se pyysi jo 22.6.2005 TEA-CEGOSia selittämään DIHR:n ja Centren välistä yhteyttä ja kehotti GHK Internationalia toimittamaan sille selvityksiä DIIS:n oikeudellisesta asemasta. Komissio pyysi TEA-CEGOSin toimittamien tietojen perusteella 27.6.2005 eli ennen 18.7.2005 tehtyä päätöstä sitä toimittamaan lisätietoja. Lisäksi tosiseikoista ilmenee, että komissio oli 18.7. ja 12.10.2005 välisenä aikana jatkuvasti yhteydessä kantajien kanssa ja muun muassa ilmoitti niille, että se tutkisi annetut tiedot uudelleen ja ilmoittaisi niille mahdollisimman nopeasti lopullisesta kannasta, jonka se omaksuisi. Lisäksi komissio pyrki vastaamaan nopeasti kantajien pyyntöihin ja ilmoitti muun muassa TEA-CEGOSin asianajajille menettelyn etenemisestä jo 13.9.2005, kun nämä olivat pyytäneet siitä tietoja 8.9.2005.

82 Ristiriitaisista tiedoista, joita on julkaistu EuropeAidin internet-sivuilla, on todettava, että valittujen ja kyseisillä sivuilla mainittujen tarjoajien nimet olivat niiden tarjoajien nimiä, jotka komissio oli valinnut ehdollisesti. Oli siten johdonmukaista, että kantajien nimet mainittiin siellä, koska vasta sillä hetkellä, kun kantajien täytyi osoittaa ilmoitusten paikkansapitävyys, eli tässä tapauksessa 20.5.2005 tehtyjen päätösten jälkeen, DIIS:n ja DIHR:n kuuluminen Centreen ilmeni selvästi ja yksiselitteisesti. Sen jälkeen kun 18.7.2005 tehdyt päätökset oli hyväksytty, kantajien nimet poistettiin kyseisiltä sivuilta, ja tämä tapahtui jo 25.7.2005.

83 Edellä esitetyn perusteella kantajat eivät ole osoittaneet, että komissio olisi loukannut hyvän hallinnon periaatetta ja laiminlyönyt huolellisuusvelvoitteensa, joten niiden väitteet ovat joka tapauksessa perusteettomia. Kolmas kanneperuste on näin ollen hylättävä.

Neljäs kanneperuste, joka koskee riidanalaisten päätösten jälkikäteistä peruuttamista ja luottamuksensuojan periaatteen loukkaamista

Asianosaisten lausumat

84 TEA-CEGOS ja STG katsovat, että niiden riitauttamalla päätöksellä kumotaan 20.5.2005 tehty päätös, jolla oli määrätty sopimuksen tekemisestä TEA-CEGOS Consortiumin kanssa, mikä merkitsee todellisuudessa hallinnollisen toimen jälkikäteistä peruuttamista. Vakiintuneessa oikeuskäytännössä on kuitenkin katsottu, että asianomaiselle edullisen hallinnollisen toimen jälkikäteiselle peruuttamiselle asetetaan erittäin ankaria edellytyksiä (asia 54/77, Herpels v. komissio, tuomio 9.3.1978, Kok. 1978, s. 585, 38 kohta). Ne toteavat lisäksi, että vakiintuneessa oikeuskäytännössä on todettu, että vaikka jokaiselle yhteisön toimielimelle on annettava oikeus lainvastaiseksi toteamansa toimen peruuttamiseen, jos tämä tehdään kohtuullisen ajan kuluessa, tätä oikeutta saattaa rajoittaa se, että on

otettava huomioon, että toimesta etua saava on mahdollisesti voinut luottaa toimen lainmukaisuuteen (asia C-90/95 P, de Compte v. parlamentti, tuomio 17.4.1997, Kok. 1997, s. I-1999, 35 kohta).

85 TEA-CEGOS ja STG väittävät, että alun perin tehty päätös ei ollut tässä tapauksessa lainvastainen ja että sitä ei siis olisi saanut kumota. Vaikka oletettaisiin, että tämä päätös olisi ollut lainvastainen, mitä se niiden mielestä ei ole ollut, sen peruuttamisesta olisi saatu päättää vasta edellä mainitussa oikeuskäytännössä tältä osin asetettujen edellytysten täytyttyä. Komission selvityspyyntö DIHR:n ja Centren välisistä yhteyksistä esitettiin kuitenkin vasta 22.6.2005, vaikka sillä oli käytettävissään lokakuun lopun 2004 ja DIHR:n ilmoituksen välinen aika. Sille edullinen 20.5.2005 tehty päätös kumottiin vasta lähes kaksi kuukautta sen tekemisen jälkeen. TEA-CEGOS Consortium oli myös huolehtinut komission kysymyksiin vastaamisesta, sellaisina kuin ne oli esitetty sen 22.6.2005 päivätyssä faksissa. Sen riitauttama päätös perustui kuitenkin syihin, jotka eivät vastanneet näitä kysymyksiä. Näin ollen TEA-CEGOS ja STG katsovat, että ne saattoivat perustellusti luottaa siihen, että komissiolle esitettyjä seikkoja ei kyseenalaistettaisi ja että niiden perusteella ei voitaisi peruuttaa päätöstä sopimuksen tekemisestä. Kantajat katsovat näin ollen, että ne saattoivat luottaa 20.5.2005 tehdyn päätöksen laillisuuteen ja vaatia kyseisen päätöksen pysyttämistä. Näin ollen niiden luottamuksensuoja samoin kuin edellytykset, joiden täyttyessä hallinnollinen toimi voidaan peruuttaa, on jätetty huomiotta.

86 Komissio korostaa, että 20.5.2005 päivätyissä kirjeissä ilmoitettiin, että kantajien osallistuminen hyväksyttäisiin sillä ehdolla, että ne toimittaisivat vaaditut asiakirjat tarjoajille annettujen ohjeiden 14 artiklan mukaisesti. Se katsoo siis, että kyseisiin kirjeisiin ei sisältynyt päätöstä vaan ainoastaan tietoja komission ehdollisesta aikomuksesta hyväksyä kantajien tarjoukset. Se lisää, että koska kantajat eivät kyenneet toimittamaan näyttöä siitä, että nämä kaksi laitosta täyttivät tarjouspyyntöilmoituksen 13 artiklan vaatimukset, sopimusta ei voitu missään tapauksessa tehdä niiden kanssa.

Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointi asiasta

87 Aluksi on muistutettava siitä, että asianomaiselle edullisen hallinnollisen toimen jälkikäteiselle peruuttamiselle asetetaan yleisesti hyvin ankaria edellytyksiä (em. asiassa Herpels v. komissio annetun tuomion 38 kohta). Vakiintuneessa oikeuskäytännössä on katsottu, että vaikka jokaiselle yhteisön toimielimelle on annettava oikeus lainvastaiseksi toteamansa toimen peruuttamiseen, jos tämä tehdään kohtuullisen ajan kuluessa, tätä oikeutta saattaa rajoittaa se, että on otettava huomioon, että toimesta etua saava on mahdollisesti voinut luottaa toimen lainmukaisuuteen (asia 14/81, Alpha Steel v. komissio, tuomio 3.3.1982, Kok. 1982, s. 749, 10-12 kohta; asia 15/85, Consorzio Cooperative d'Abruzzo v. komissio, tuomio 26.2.1987, Kok. 1987, s. 1005, Kok. Ep. IX, s. 29, 12-17 kohta; asia C-248/89, Cargill v. komissio, tuomio 20.6.1991, Kok. 1991, s. I-2987, 20 kohta; asia C-365/89, Cargill, tuomio 20.6.1991, Kok. 1991, s. I-3045, 18 kohta ja em. asiassa de Compte v. parlamentti annetun tuomion 35 kohta).

88 Toiseksi on muistutettava siitä, että vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan oikeus vaatia luottamuksensuojaa, joka on yksi yhteisön perustavanlaatuisista periaatteista, koskee kaikkia oikeussubjekteja, jotka ovat sellaisessa tilanteessa, josta ilmenee, että heille on yhteisön toimielimen antamien täsmällisten vakuutusten vuoksi syntynyt perusteltuja odotuksia. Tällaisia vakuutuksia ovat, oli se oikeudellinen muoto, jossa ne on annettu tiedoksi, mikä hyvänsä, täsmälliset, ehdottomat ja yhtäpitävät tiedot, jotka on saatu sallituista ja luotettavista lähteistä (yhdistetyt asiat T-66/96 ja T-221/97, Mellett v. yhteisöjen tuomioistuin, tuomio 21.7.1998, Kok. H., s. I-A-449 ja II-1305, 104 ja 107 kohta). Tämän periaatteen loukkaamiseen ei sitä vastoin voida vedota, jollei yhteisön toimielin ole antanut asiassa täsmällisiä vakuutuksia (asia T-290/97, Mehibas Dordtselaan v. komissio, tuomio 18.1.2000, Kok. 2000, s. II-15, 59 kohta ja asia T-273/01, Innova Privat-Akademie v. komissio, tuomio 19.3.2003, Kok. 2003, s. II-1093, 26 kohta).

89 Tässä tapauksessa on muistettava ensinnäkin kantajien väitteestä, joka koskee hallinnollisen toimen peruuttamista, että 20.5.2005 tehdyt päätökset olivat ehdollisia

toimia. Riidanalaisissa päätöksissä tarkoitettu erän nro 7 puitesopimuksen allekirjoittaminen edellytti näet sitä, että kantajat esittäisivät näyttöä siitä, että ne eivät olleet käytännön oppaan 2.3.3 kohdassa kuvattuja poissulkemisperusteita vastaavassa tilanteessa. Näin ollen on ilmeistä, että se, että sopimusta ei ole tehty kantajien kanssa, ei johdu siitä, että sopimuksen tekemisestä niiden kanssa tehty päätös on kumottu, vaan siitä, että kantajat eivät täyttäneet vaatimuksia, jotka olivat tällaisen päätöksen ehtona. Näin ollen kantajien tätä koskeva väite on tehoton.

90 Todettakoon tämän jälkeen luottamuksensuojan periaatteen loukkaamisesta, johon TEA-CEGOS ja STG vetoavat, että 20.5.2005 tehtyihin päätöksiin ei sisältynyt täsmällisiä vakuutuksia siitä, että puitesopimus allekirjoitettaisiin joka tapauksessa, eivätkä ne siten voineet synnyttää kantajissa tätä koskevia perusteltuja odotuksia, koska niissä todettiin nimenomaisesti, että puitesopimuksen allekirjoittaminen edellytti sitä, että kantajat esittäisivät näytön siitä, että ne eivät olleet käytännön oppaan 2.3.3 kohdassa kuvattuja poissulkemisperusteita vastaavassa tilanteessa. Tästä seuraa, että perustellun luottamuksen loukkaamiseen liittyvät kantajien väitteet ovat perusteettomia.

91 Näin ollen neljäs kanneperuste on hylättävä perusteettomana. Tästä seuraa, että nyt käsiteltävät kanteet on hylättävä.

Oikeudenkäyntikulut

92 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen työjärjestyksen 87 artiklan 2 kohdan mukaan asianosainen, joka häviää asian, on velvoitettava korvaamaan oikeuden-

käyntikulut, jos vastapuoli on sitä vaatinut. Koska kantajat ovat hävinneet asian, ne on velvoitettava korvaamaan oikeudenkäyntikulut, välitoimimenettelyyn liittyvät kulut mukaan lukien.

Näillä perusteilla

YHTEISÖJEN ENSIMMÄISEN OIKEUSASTEEN TUOMIOISTUIN
(toinen jaosto)

on ratkaissut asiat seuraavasti:

1) Kanteet hylätään.

2) Kantajat velvoitetaan korvaamaan oikeudenkäyntikulut, välitoimimenettelyyn liittyvät kulut mukaan lukien.

Pirrung Forwood Papasavvas

Julistettiin Luxemburgissa 14 päivänä helmikuuta 2006.

E. Coulon J. Pirrung

kirjaaja jaoston puheenjohtaja